

ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK ÜRÜNLER SANAYİİ

14.TÜRKİYE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARININ KORUNMASINDA AB İLE UYUMLU MU?

Ancak, Avrupa Komisyonu'nun 2009 yılı İlerleme Raporu, yeni kanun kabul edilene kadar geçen süre içerisinde, 2.861 dava kapsamında suçlanan 3.357 sanığın beraat ettiğini ve bunun, DTÖ'nün Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması'nın (TRIPS) ihlali anlamına geldiğini belirtiyor. 2010 yılı İlerleme Raporu da, Yargıtay'ın, KHK'nın iptal edilen cezai hükümleri kapsamındaki davalarının tüm suçlamalardan beraat etmesi gerektiği yönündeki kararı nedeniyle, el konulan birçok taklit malın, davallılara iade edilerek, yeniden piyasaya girdiğine dikkat çekiyor. Bunun dışında, AB'nin Topluluk Markası Tüzüğü, marka sahiplerine sağladığı koruma açısından, yalnızca üye devletleri kapsıyor. Ancak, Türkiye'nin de taraf olduğu Paris Sözleşmesi gereği, Türk vatandaşları da, markalarına tek bir başvuru ile tüm AB ülkelerinde koruma sağlamak için, Topluluk Markası tescil ettirebiliyorlar.

2010 yılı İlerleme Raporu, bunun için öngörülen sürenin 10 Haziran 2010 tarihinde dolduğuna ve tasarının TBMM tarafından ivedilikle kabul edilmesi gerektiğine dikkat çekiyor. Bunun yanı sıra Türkiye, AB'nin "Topluluk Tasarım Sistemi"nden de faydalanabiliyor. Sistem sayesinde, Türk elektrikli ve elektronik ürün üreticileri, tek bir başvuru ile tasarımlarına AB düzeyinde yasal koruma sağlayabiliyor.

2010 yılı İlerleme Raporu'nda, uygulamadaki sorunlara rağmen, Türkiye'nin, sınai mülkiyet hakları alanındaki AB müktesebatına uyumunun görece ileri düzeyde olduğu belirtiliyor. Ayrıca, AB'nin, fikri mülkiyet hakları konusunda karşılıklı bir diyalog mekanizması tesis edilmesi yönündeki önerisinin Türkiye tarafından kabul edilmesi de, katılım müzakereleri açısından kilit öneme sahip, olumlu bir gelişme olarak ifade ediliyor. Bununla birlikte, İlerleme Raporu'nda, sınai mülkiyet haklarını düzenleyen yeni kanun tasarılarının henüz kabul edilmediği de belirtiliyor. Taklit ve korsan malların; tüketici güvenliği, kamu düzeni ve halk sağlığı açısından taşıdığı risklere ilişkin farkındalığın artırılması gerektiğini belirten Rapor, ihtisas mahkemelerinin uygulamaları arasındaki tutarsızlıkların ve Türk Patent Enstitüsü ile mahkeme kararları arasındaki farklılıkların devam etmesini de eleştiriyor.

Avrupa Komisyonu'nun "AB Gümrüklerinde Fikri Mülkiyet Hakları Uygulaması Raporu" da, AB sınırlarında el koyulan elektrikli ekipmanların, Çin ve Hong Kong'dan sonraki üçüncü kaynağının Türkiye olduğunu vurguluyor. Rapor, bu durumun, Türkiye'nin Gümrük Birliği kapsamındaki yükümlülüklerinin yanı sıra, aday ülke olarak AB ile yürüttüğü üyelik müzakereleri bağlamında da ciddi bir sorun teşkil ettiğine dikkat çekiyor.

34.TÜRKİYE ELEKTRİKLİ-ELEKTRONİK EŞYALARDA TEHLİKELİ MADDE KULLANIMI KONUSUNDA AB İLE UYUMLU MU?

AB'de, elektrikli ve elektronik ürünlerde tehlikeli madde kullanımını sınırlandıran RoHS Direktifi, Türk mevzuatına, Mayıs 2008'de yayınlanan bir *yönetmelik*¹ ile aktarılmış bulunuyor. Yönetmelik, aynen AB'de olduğu gibi, Türkiye'de de, ithal veya imal yoluyla piyasaya sürülen elektrikli ve elektronik eşyalarda kurşun (Pb), cıva (Hg), artı altı değerlikli krom (Cr6+), polibromürlü bifeniller (PBB) ve polibromürlü difenil eterler (PBDE) ile kadmiyum (Cd) bulunmasını yasaklıyor. Yönetmelik uyarınca bu yükümlülükten muaf tutulan uygulamalar ve bu maddelerin homojen bir malzemede ağırlık olarak kabul edilebilecek azami konsantrasyon değerleri de, RoHS Direktifi ile örtüşüyor.

¹ Elektrikli ve Elektronik Eşyalarda Bazı Zararlı Maddelerin Kullanımının Sınırlandırılmasına Dair Yönetmelik

36.TÜRKİYE REACH TÜZÜĞÜNE UYUMLU MU?

REACH Tüzüğü'ne uyum çalışmaları kapsamında ayrıca, Tüzüğün XVII numaralı Ek'inde yer alan 'kullanımı kısıtlı kimyasallar'a uyum amacıyla, Aralık 2008 tarihli "Bazı Tehlikeli Maddelerin, Müstahzarların ve Eşyaların Üretimine, Piyasaya Arzına ve Kullanımına İlişkin Kısıtlamalar Hakkında Yönetmelik"te gerekli değişiklik yapılmış bulunuyor.

Ancak AB ülkelerine ihracat yapan üreticilerin ve ürünleri, Tüzük kapsamında yer alan yüksek riskli maddeler barındıran işletmelerin, kayıt ve/veya bildirimde bulunmaları *gerekli*.²

¹Tüzüğe uyum konusunda sanayicileri bilgilendirmek amacıyla, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın İMMİB Genel Sekreterliği bünyesinde kurulan "İMMİB REACH ve CLP Yardım Masası"nın web sayfalarında ayrıntılı bilgiler yer alıyor. Söz konusu sayfalara aşağıdaki adreslerden ulaşılabilir:

<http://www.kimyasallar.cevreorman.gov.tr/docs/sunumlar/TC%20ÇEVRE%20ve%20ORMAN%20BAKANLIĞI.htm>
ve <http://reach.immib.org.tr/web>

46.TÜRKİYE ENERJİ İLE İLGİLİ ÜRÜNLERE YÖNELİK AB MEVZUATINA UYUMLU MU?

AB'nin Eko-Tasarım Direktifi'ni Türk mevzuatına aktarmak amacıyla hazırlanan "Enerji ile İlgili Ürünlerin Çevreye Duyarlı Tasarımına İlişkin Yönetmelik", 7 Ekim 2010'da yayınlandı. Yönetmelik, yalnızca "enerji kullanan" değil, "enerji ile ilgili" tüm ürünleri düzenleme kapsamına alarak, AB'nin yeni Eko-Tasarım Direktifi'nin getirdiği temel değişikliği de Türk mevzuatına aktarıyor. AB'de olduğu gibi, Türkiye'deki eko-tasarım düzenlemesi de, konuya ilişkin genel çerçeveyi çizmekle yetiniyor. Yönetmelik'te, düzenleme kapsamına giren ürünlerin, "yetkili kuruluşlarca" yayımlanacak uygulama tebliğleri ile belirleneceği ifade ediliyor. Dolayısıyla, Türkiye'de piyasaya sürülen "enerji ile ilgili" ürünlerin eko-tasarım yükümlülüklerine tâbi tutulması ve uygulamanın başlaması için, ilgili kamu kuruluşlarının gerekli uygulama tebliğlerini yayımlamaları gerekiyor.

50.TÜRKİYE AB'NİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MEVZUATI İLE NE KADAR UYUMLU?

Tasarımın yasalaşması halinde, Türkiye'de, iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin hükümler ilk kez özel bir kanunla düzenlenmiş olacak. AB'nin Türkiye için hazırladığı 2010 yılı İlerleme Raporu da, söz konusu hukuki boşluğun henüz doldurulmamış olmasının büyük bir eksiklik olduğuna dikkat çekiyor.

İş sağlığı ve güvenliği konusunda, 2010 yılı İlerleme Raporu'nda yer verilen diğer eksikliklerden biri de, ekonomi ve işgücü piyasasının büyüklüğüne kıyasla, iş müfettişlerinin sayısının düşük olması. Sadece kayıtlı işçileri kapsayan resmi istatistiklere göre, iş kazalarında düşüş yaşandığının belirtildiği Rapor'da, bu istatistiklere kayıt-dışı sektörün dahil olması durumunda sayının artabileceği belirtiliyor.

KAYNAKÇA / Türk Mevzuatı ve Diğer Belgeler

- *Enerji ile İlgili Ürünlerin Çevreye Duyarlı Tasarımına İlişkin Yönetmelik, 7 Ekim 2010 tarih ve 27722 sayılı Resmi Gazete*
- *Avrupa Komisyonu, 2009 Yılı Türkiye İlerleme Raporu, 14 Ekim 2009*
- *Avrupa Komisyonu, 2010 Yılı Türkiye İlerleme Raporu, 9 Kasım 2010*